

GEOGRAFIA

2N BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

La geografia com a ciència és el referent disciplinar d'esta assignatura i posseïx un enorme potencial formatiu, com ho demostra la seua llarga tradició curricular en les ensenyances bàsiques. La geografia és una disciplina científica que tradicionalment s'ha definit per l'estudi de la diferenciació de l'espai terrestre, i de la interrelació entre el medi natural i la societat a l'hora de configurar els espais geogràfics. Estos espais es conceben com a espais complexos i globals, en els quals s'inclouen l'espai físic, resultat de la dinàmica que componen els elements de l'ecosistema natural, i l'espai social, resultat de diferents processos i actuacions humanes sobre el medi, que és modificat i configurat d'acord amb els interessos de grups socials diversos.

La geografia, perquè, se centra en l'estudi de la localització, distribució espacial i interrelació dels diversos elements que caracteritzen els llocs i els espais geogràfics des de la combinació de diverses escales de magnitud, de les societats que els habiten i la seua diversitat cultural, de l'ús que fan dels recursos del medi natural i de l'organització del territori. La geografia ajuda a definir problemes, a seleccionar, organitzar i relacionar informació, a elaborar coneixements i a plantejar noves preguntes. Els estudiants desenrotllen la seua capacitat, per tant, de comprendre la importància de l'acció social i de les seues conseqüències mediambientals en el marc d'unes actituds i valors que potencien la sensibilitat cap el valor dels paisatges, l'ús responsable dels recursos ambientals i la conservació del medi per a aconseguir un desenrotllament sostenible i just, així com la solidaritat davant de problemes relacionats amb un sistema territorial cada dia més interdependent i global. Una altra contribució important és la possibilitat de representar els elements que configuren l'espai geogràfic i les seues interrelacions a través de plans i mapes, que faciliten el raonament sobre els fenòmens geogràfics i la seua problemàtica des de l'àmbit local fins al global.

Des d'este plantejament, la geografia com a objecte de coneixement aporta un rigor explicatiu a la interpretació i comprensió de l'espai geogràfic, en este cas, espanyol, i a les transformacions que s'hi succeïxen com a conseqüència de la interrelació del medi natural i de les actuacions humanes, no sols des d'una dimensió espacial, sinó també temporal: la realitat és dinàmica i evoluciona en el temps.

Esta matèria considera Espanya com un territori, és a dir, un espai geogràfic concret, delimitat per unes fronteres i configurat per l'acció humana, que respon a diversos interessos i projectes socials confrontats en els processos històrics. Espanya, com a territori, és un espai complex, la qual cosa implica dificultats específiques per al seu aprenentatge. Per a afrontar estes dificultats, la geografia, com a coneixement escolar, contribuïx decisivament a la comprensió i explicació dels problemes socials i mediambientals que preocupen la societat. La geografia aporta, doncs, els mitjans intel·lectuals per a abordar estos problemes que es definixen per la seua globalitat i afavorix el desenrotllament d'un esperit crític i el canvi en les actituds respecte al medi ambient. D'esta manera, contribuïx a la participació ciutadana en la gestió de l'espai geogràfic de forma responsable i sostenible. Per això, aprendre a pensar geogràficament estos problemes és un component important de la formació dels ciutadans en la nostra societat actual.

Els continguts s'han agrupat en sis blocs que permeten la identificació dels principals àmbits que caracteritzen la geografia. Per la seua banda, els criteris d'avaluació corresponents s'han elaborat tenint en compte que l'aprenentatge és un procés continu i que és molt important considerar la complementarietat entre els continguts i criteris de la resta de les matèries de l'Àrea de Geografia i Història, tant en l'ESO com en Batxillerat a l'hora de programar.

El bloc 1, "Continguts comuns al coneixement geogràfic" inclou continguts que han d'estar presents en tots els altres blocs i se centra a emfatitzar la concepció

de la geografia com una manera de coneixement que utilitza unes formes de raonar i operar. La reflexió i consciència sobre este procés d'elaboració de coneixement en forma part. Per a això, és necessari establir com continguts bàsics aquelles accions metodològiques que permeten a l'alumnat construir un coneixement significatiu (plantejament i resolució de problemes, elaboració i verificació d'hipòtesis, obtenció i processament de la informació procedent de fonts diverses, anàlisi dels factors i construcció d'explicacions geogràfiques coherents), així com determinades tècniques de treball: anàlisi de documents escrits, elaboració, lectura i interpretació de mapes de divers tipus, de dades estadístiques, gràfiques i imatges.

En el bloc 2, “Espanya i la seua singularitat geogràfica”, es tracta de presentar i raonar l'espai espanyol amb caràcter introductor. D'una banda, permet analitzar els elements físics i humans que conferixen homogeneïtat i diversitat a l'espai geogràfic espanyol, i d'un altre, aborda el territori espanyol com al resultat d'un procés històric recent i no acabat, que ha configurat una organització territorial en municipis, províncies i comunitats autònomes, i que és percebut i valorat per les persones i els grups socials de mode molt diferent.

En el bloc 3, “La diversitat del medi físic” es pretén conceptualitzar el medi físic com el resultat de la interacció dels elements naturals, com el relleu, el clima, la hidrografia, els sòls i les formacions vegetals. El medi geogràfic, doncs, ha de considerar-se com el resultat canviant d'esta dinàmica en què les activitats humanes influïxen en el medi físic i, al mateix temps, són influïdes per este. La diversitat de mitjans naturals que caracteritzen el territori espanyol és la conseqüència lògica de les diferents dinàmiques existents. En estes dinàmiques, l'acció humana pot ser decisiva, i dona lloc a processos de destrucció del medi físic que originen problemes mediambientals o a polítiques de caràcter conservacionista i d'ús més racional dels recursos naturals.

El bloc 4, “Activitats econòmiques i espais geogràfics” se centra en la comprensió i explicació dels espais geogràfics (agraris, industrials turístics, etc.) i de la diversitat dels seus paisatges, com a conseqüència dels diferents processos de transformació relacionats amb les activitats econòmiques, els modes d'explotació i la utilització dels recursos. La mateixa heterogeneïtat del medi físic provoca la distribució desigual dels recursos en l'espai i les diverses localitzacions de les activitats econòmiques. Tot això ha donat lloc a un gran diversitat de l'espai geogràfic espanyol i a una desigual localització de les activitats econòmiques que ajuden a explicar els desequilibris territorials.

El bloc 5, “La població, el sistema urbà i els desequilibris territorials” engloba altres factors que han intervingut en la formació dels desequilibris territorials, com són la població espanyola i el procés d'urbanització, íntimament relacionats amb els processos d'industrialització, de terciarització i de creació de la xarxa de transports i comunicacions. L'existència d'estos desequilibris territorials pot veure's afectada per les conjuntures econòmiques, per l'aplicació de polítiques d'equilibri interregional i per la posició relativa d'Espanya en la Unió Europea.

Finalment, el bloc 6, “Espanya a Europa i en el món” planteja la importància de considerar l'espai geogràfic espanyol dins d'altres àrees geopolítiques i socioeconòmiques més àmplies, com són l'espai europeu, sense oblidar l'iberoamericà i l'àmbit mediterrani, tots processos en construcció.

Esta matèria es construeix sobre una sèrie d'elements transversals que estan integrats en el desenrotllament de les competències clau. Alguns d'estos elements transversals estan inclosos en els mateixos continguts dels blocs com els referents al desenrotllament sostenible i de cura del medi ambient, i la protecció davant d'emergències i catàstrofes.

En primer lloc, és necessari destacar la seua contribució a les competències socials i cíviques ja que la geografia, atés el seu marcat caràcter social, potencia els coneixements, les destreses i les actituds imprescindibles per a analitzar i interpretar fenòmens mediambientals i problemes socials en contextos cada vegada més complexos, desenrotllar el pensament i les habilitats socials, participar en la presa de decisions i abordar els conflictes per a superar els reptes que planteja la convivència a través de l'exercici dels drets i deures democràtics. També des de l'estudi de la dimensió espacial dels problemes socials, es pot treballar la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajuden

a superar qualsevol tipus de discriminació. Estos coneixements i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitari i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

Des d'esta matèria també es promou el desenrotllament de la competència matemàtica –per mitjà de la realització de càlculs matemàtics, la interpretació de dades estadístiques i la seua representació gràfica- i de les competències en ciència i tecnologia -a través del desenrotllament del pensament científic (mètode científic) i del coneixement de medi natural i els seus recursos. Tot això és necessari per a actuar responsablement en la protecció del medi ambient i assolir un desenrotllament sostenible, així com davant d'emergències i catàstrofes relacionades amb situacions extremes derivades de les condicions del medi natural.

La naturalesa dels aprenentatges d'esta matèria està vinculada al desenrotllament de la competència en comunicació lingüística perquè subratlla la necessitat de comprendre textos escrits i orals, continus i discontinus (mapes, taules, gràfiques, infografies) presentats en diferents formats i codis i que requereixen habilitats com extraure informació rellevant, interpretar-la o reflexionar sobre la seua estructura. També requereix l'expressió a través de diversos tipus de textos lligada a la comunicació d'idees i conclusions en què l'organització coherent de la informació, la seua adequació a la situació comunicativa o l'ús d'un vocabulari adequat són accions molt importants.

En este sentit, la competència digital es reforça com que gran part de l'obtenció, registre, interpretació i comunicació del coneixement es fa a través de mitjans digitals, Internet i per mitjà d'instruments informàtics entre els quals destaca la cartografia digital i la geolocalització. El seu aprofitament en l'aprenentatge requereix el maneig responsable de diverses ferramentes i programes per a obtenir informació, filtrar-la de manera crítica, crear continguts, compartir-los i interactuar en la xarxa.

La competència Consciència i expressions culturals pot treballar-se a partir de la consideració de certs elements humans presents en els paisatges geogràfics, com a elements culturals que han de ser valorats i preservats com a herència cultural.

Esta matèria ofereix moltes possibilitats per a desenrotllar la competència per a aprendre a aprendre, perquè potencia la reflexió sobre un mateix com a aprenent, sobre les estratègies que més s'ajusten als requeriments de la tasca i al seu grau de destresa. Sobretot des del bloc 1 s'aborden aspectes que configuren esta competència com la identificació i el plantejament de problemes i reptes, la formulació de preguntes, la gestió del procés d'aprenentatge mateix, l'obtenció d'informació i la seua avaluació. Així mateix, es promou la confiança en les seues possibilitats i la participació en situacions d'aprenentatge cooperatiu.

Finalment, contribueix a la competència de sentit d'iniciativa i esperit emprenedor al potenciar la seua autonomia progressiva en la planificació i realització de tasques i projectes, en la cooperació i treball en equip, en la presa de decisions per a resoldre problemes de temàtica social, en el desenrotllament del seu pensament crític i del seu sentit de la responsabilitat.

La metodologia ha de permetre el desenrotllament de les competències clau i ser coherent amb la concepció de la geografia com a forma de coneixement i objecte d'aprenentatge. En este sentit, la geografia permet plantejar tasques de resolució de problemes socials i mediambientals i afavorix la interacció dels alumnes amb el medi en què viu i amb altres persones (aprenentatge dialògic i cooperatiu). La mateixa selecció dels continguts comporta unes implicacions metodològiques relacionades amb el plantejament i la resolució de problemes i l'estudi de casos per mitjà de la indagació, la col·laboració i la diversificació de les estratègies, els recursos i les tasques. D'esta manera, es facilitarà l'atenció a la diversitat i permetrà a l'alumnat continuar aprenent a través dels principis inspirats en la racionalitat científica.

L'avaluació és entesa com una acció metodològica imprescindible per a la construcció del coneixement. L'avaluació dels aprenentatges de caràcter competencial posen en primer pla l'ús de criteris d'avaluació. Estos criteris s'han graduat tenint en compte que l'aprenentatge és un procés continu al llarg del curs, per la qual cosa han de servir de guia de l'aprenentatge i ser el prou flexibles per a poder ser útils en els contextos reals que imposa la diversitat de l'alumnat. Els criteris al·ludixen a diverses situacions en què l'alumnat ha d'utilitzar de manera integrada i per mitjà de diversos processos cognitius i afectius els seus coneixements, habilitats i actituds i l'ús de recursos i tècniques en una sèrie de contextos-tipus, predominantment acadèmics, però també personals, socials i professionals que el docent haurà de

seleccionar i concretar en l'aula. La seua redacció aporta detalls sobre la naturalesa d'execució (com, amb què, per a què, on, quan, etc.). És important recordar que els criteris estan configurats com un referent del progrés d'aprenentatge i per a això és important considerar els corresponents a l'assignatura de Geografia i Història de l'ESO.

L'atenció a la diversitat de l'alumnat es concreta a través del mateix plantejament metodològic, de la selecció dels continguts i de l'ús de materials curriculars diversos (textos, imatges, infografies, gràfiques, taules estadístiques, mapes i audiovisuals). La combinació de tot això ha de donar lloc a la diversificació d'objectius, activitats, tasques i formes d'agrupament en l'aula. A tot això cal afegir la utilització de diversos procediments, instruments i criteris d'avaluació que faciliten un ajust continu de l'ensenyança al procés d'aprenentatge de manera que es garantisca l'adquisició de les competències clau en un grau adequat a esta etapa.

Continguts i criteris d'avaluació de l'assignatura Geografia

Curs 2n Batxillerat

Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia. Curs 2n Batxillerat

| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
|--|--|---|
| <p>Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i conseqüències, i el significat de les diverses transformacions espacials i processos geogràfics rellevants en el territori espanyol.</p> <p>Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre fets i processos geogràfics.</p> <p>Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets geogràfics significatius a Espanya.</p> <p>Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p> <p>Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets geogràfics a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>Lectura i interpretació de diversos tipus de documents cartogràfics, com plans i mapes temàtics a distintes escales (meteorològics, coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, climogrames, hidrogames, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la</p> | <p>BL1.1. Planificar la realització d'una indagació per a explicar els fets i processos geogràfics que configuren el territori espanyol, definir problemes a partir de preguntes i hipòtesis i proposar de forma autònoma un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'organització del temps necessari i del treball individual i grupal.</p> <p>BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació sobre fets i processos geogràfics en el territori espanyol, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, a les quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, Internet, eixides de camp) i aplicar estratègies, acords al seu nivell, de busca, registre, selecció i organització de la informació i decidir si tals fonts són adequades, fiables, suficients i si posseïxen alguna orientació per la seua procedència i context de creació.</p> <p>BL1.3. Interpretar les dades, evidències i informació per mitjà de la seua representació en forma de gràfiques, diagrames, taules, mapes temàtics, informes o síntesi de conclusions, usar destreses cartogràfiques, situar els</p> | <p>CAA SIEE</p> <p>CAA CCLI SIEE</p> <p>CAA CSC</p> |

| | | |
|---|---|--|
| <p>informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica (SIG). Ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts.</p> <p>Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts.</p> <p>Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell.</p> <p>Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes geogràfics en el context del territori espanyol.</p> <p>Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació relacionada amb els continguts del nivell: esquemes, diagrames, mapes conceptuals, mapes temàtics (coropletes) o gràfiques a partir de dades estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, hidrogames, piràmides de població, etc.).</p> <p>Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis, la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p> <p>Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, mapes temàtics, gràfiques, bloc, <i>wiki</i>, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.</p> <p>Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu.</p> <p>Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell.</p> <p>Assumpció de distints rols en equips de treball.</p> <p>Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.</p> <p>Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir.</p> <p>Diàleg igualitari.</p> <p>Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu.</p> <p>Imaginació i creativitat.</p> <p>Autoconeixement. Valoració de fortaleces i debilitats. Autoconcepte positiu.</p> <p>Proactivitat.</p> <p>Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i incertesa i capacitat d'automotivació. Resiliència, superar obstacles i fracassos. Perseverança, flexibilitat.</p> | <p>fets fonamentals en una perspectiva geogràfica que combine diverses escales i reconèixer la importància de d'esta perspectiva per a donar sentit als processos geogràfics</p> <p>BL1.4. Comunicar de forma oral o per escrit el procés d'aprenentatge i els seus resultats per mitjà de textos corresponents a diversos gèneres, complir els requisits formals, l'adequació, la coherència i la correcció gramatical corresponent al seu nivell educatiu per a transmetre de forma organitzada els seus coneixements, interactuar en diversos àmbits amb un llenguatge no discriminatori i utilitzar amb precisió la terminologia conceptual adequada.</p> <p>BL1.5. Usar diferents ferramentes informàtiques per a buscar, seleccionar i emmagatzemar diversos documents, considerats com a fonts, de forma contrastada en mitjans digitals i col·laborar i comunicar-se per a elaborar continguts i interpretar-los compartint esta informació en entorns virtuals d'aprenentatge i adoptar un comportament que previnga males pràctiques.</p> <p>BL1.6. Organitzar un equip de treball distribuint responsabilitats i gestionant recursos perquè tots els seus membres participen i arriben a les metes comunes, influir positivament en els altres i generar implicació en la tasca i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies actuant amb responsabilitat i sentit ètic.</p> <p>BL1.7. Gestionar de forma eficaç tasques i projectes, fer propostes creatives i confiar en les seues possibilitats, mostrar energia i entusiasme durant el seu desenrotllament, prendre decisions raonades assumint riscos i responsabilitzar-se de les accions pròpies i de les seues conseqüències.</p> <p>BL1.8. Buscar i seleccionar informació sobre entorns acadèmics i professionals vinculats amb els coneixements geogràfics corresponents al Batxillerat i analitzar els coneixements, les habilitats i competències necessàries per al seu desenrotllament i comparar-les amb les seues aptituds i interessos per a generar alternatives davant de la presa de decisions</p> | <p>CCLI CAA</p> <p>CAA CD SIEE</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>SIEE CAA CSC</p> <p>CAA SIEE CSC</p> |
|---|---|--|

| | | |
|---|-------------|--|
| Procés estructurat de presa de decisions. Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu. Sentit crític i de la responsabilitat. | vocacional. | |
|---|-------------|--|

| Bloc 2: Espanya i la seua singularitat geogràfica. Curs 2n Batxillerat | | |
|--|--|-----|
| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
| La situació geogràfica d'Espanya: localització i aspectes naturals, socials i territorials que li conferixen unitat i diversitat internes. Un país de contrastos geogràfics (físics i socials). L'organització territorial d'Espanya en comunitats autònomes com a resultat de processos i projectes històrics contemporanis. | BL2.1. Analitzar els elements naturals, socials i territorials d'Espanya que li conferixen unitat i argumentar la seua singularitat geogràfica com un espai de contrastos. | CSC |
| | BL2.2. Explicar l'organització territorial espanyola com a resultat d'un procés històric de canvis i continuïtats, no acabat, per mitjà de la comparació de mapes històrics i actuals, i analitzar les actuacions i interessos dels diferents agents socials i polítics, per a comprendre la creació de sentiments de pertinença a un territori concret. | CSC |

| Bloc 3: La diversitat del medi físic. Curs 2n Batxillerat | | |
|---|---|-------------|
| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
| La diversitat geomorfològica del relleu espanyol. Els trets bàsics del relleu. Localització de les principals unitats del relleu i accidents geogràfics. L'evolució geològica del territori espanyol i la seua influència en la formació de les diferents unitats morfoestructurals. Identificació i trets bàsics de les unitats del relleu peninsular i insular. Els riscos relacionats amb la tectònica: els terratrèmols. Els sòls a Espanya: varietat edàfica i les seues característiques. Els contrastos climàtics. Els factors atmosfèrics i geogràfics, i els elements del clima. Tipus de temps atmosfèric a Espanya. Dominis climàtics espanyols: les seues característiques i la seua problemàtica (temporals de pluja i vent, inundacions, sequeres, les onades de fred i de calor, etc.). | BL3.1. Analitzar la distribució espacial i les característiques dels espais naturals a Espanya i exemplificar la influència de les condicions naturals sobre les accions humanes relatives a les xarxes de transport, la producció d'energia o a activitats econòmiques utilitzant fonts diverses. | CMCT CSC |
| | BL3.2. Comparar espais geogràfics espanyols de diferent magnitud resultants de la interrelació entre el medi i els grups socials i constatar la seua diversitat manifesta en la seua varietat paisatgística amb l'ajuda de l'observació d'imatges, la interpretació de mapes temàtics i l'organització de la informació amb diferents tipus de gràfics. | CMCT CSC |

| | | |
|---|--|---|
| <p>La desigual distribució de les masses d'aigua a la península i a les illes. Els vessants hidrogràfics. Règims fluvials predominants i factors que els expliquen. Les zones humides. Les aigües subterrànies. L'aprofitament dels recursos hídrics: problemes i polítiques hídriques a Espanya.</p> <p>Les formacions vegetals a Espanya. Distribució, factors geogràfics i característiques de la vegetació.</p> <p>La diversitat dels paisatges naturals espanyols.</p> <p>La influència del medi físic en l'activitat humana i els problemes mediambientals relacionats amb les actuacions humanes: desforestació, incendis, erosió i contaminació dels sòls, etc. Aprofitament sostenible del medi físic i valoració dels paisatges naturals. Polítiques afavoridores del patrimoni natural i conservació i millora del medi natural.</p> | <p>BL3.3. Avaluar els riscos i els problemes que planteja el medi físic a Espanya per mitjà de l'examen de la informació que proporcionen els mitjans de comunicació i proposar mesures per a evitar les actuacions humanes que contribuïxen a agreujar estos efectes.</p> <p>BL3.4. Analitzar críticament les actuacions humanes que ocasionen el deteriorament del medi natural a partir de l'anàlisi d'exemples concrets i fer propostes que afavorisquen la gestió racional i l'aprofitament sostenible dels recursos per a valorar la importància de conservar i protegir el patrimoni natural.</p> | <p>CMCT CSC SIEE</p> <p>CMCT CSC SIEE</p> |
|---|--|---|

| Bloc 4: Activitats econòmiques i espais geogràfics. Curs 2n Batxillerat | | |
|---|---|---|
| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
| <p>Dinàmica i funcionament dels espais geogràfics. Processos de transformació: crisi de l'agricultura, industrialització, terciarització, etc.</p> <p>L'espai rural i les activitats del sector primari. La progressiva disminució de la participació de les activitats agropecuàries, forestals i pesqueres en el PIB i el fort descens de la població activa. Aspectes naturals i històrics que expliquen els espais agraris. L'estructura de la propietat i tinença de la terra. Les explotacions agràries i les seues característiques. Polítiques de reforma agrària. Tipus d'agricultura: coexistència de formes avançades i tradicionals. Les transformacions agroindustrials. Els paisatges agraris d'Espanya i les seues característiques. La situació espanyola del sector en el context de la Unió Europea. L'activitat pesquera: localització, característiques i problemes; anàlisi dels aspectes físics i humans que conformen l'espai pesquer. La silvicultura: característiques i desenrotllament en el territori. Les fonts d'energia i l'espai industrial. El procés d'industrialització espanyol: característiques i breu evolució històrica. Localització dels recursos naturals (fonts d'energia i matèries primeres) a Espanya. Aportació al PIB de la indústria i evolució de la població activa. Deficiències i problemes del</p> | <p>BL4.1. Explicar la localització de les activitats econòmiques a Espanya en àmbits de diferent magnitud fent referència a factors ambientals i socials i elaborar un mapa temàtic d'esta localització a partir de dades estadístiques.</p> <p>BL4.2. Analitzar la dinàmica i el funcionament d'espais geogràfics espanyols de diferent orde de magnitud i de les seues interconnexions, i exemplificar-les tenint com a referència l'intercanvi de productes i béns (xarxes de transport i infraestructures energètiques) i d'informació, el desplaçament de població i la presa de decisions polítiques i econòmiques.</p> <p>BL4.3. Explicar la formació i transformació dels espais econòmics fent referència als seus elements característics a partir de l'observació d'imatges de paisatges i dades estadístiques i argumentar la importància de la dimensió temporal per a comprendre la seua configuració actual.</p> <p>BL4.4. Definir problemes socials i mediambientals relacionats amb l'actual sistema i model de desenrotllament econòmic, i debatre propostes de</p> | <p>CSC CD</p> <p>CSC</p> <p>CSC CAA</p> <p>CMCT CSC</p> |

| | | |
|--|---|-------------|
| <p>sector industrial espanyol. Regions industrials d'Espanya: importància de les polítiques territorials en el sector. Influència de la política de la Unió Europea en la configuració de la indústria espanyola. La planificació industrial. Els eixos de desenrotllament industrial i les perspectives de futur. El sector servicis. La terciarització de l'economia espanyola: la creixent participació en el PIB i l'augment de la població activa del sector terciari. Anàlisi dels servicis i distribució en el territori. L'impacte de les infraestructures sobre l'espai geogràfic. El sistema de transport com a forma d'articulació territorial. El desenrotllament comercial: característiques i evolució. Els espais turístics: característiques, evolució, impactes socioeconòmics, mediambientals i paisatgístics, i política turística. Altres activitats terciàries: sanitat, educació, finances, els servicis públics. Les interrelacions naturalesa-societat. Reflexió sobre les repercussions socials, ambientals i econòmiques del nostre model de producció. Presa de consciència de la necessitat d'un consum sostenible. Reconeixement i acceptació de la responsabilitat personal en la gestió de l'espai. Valoració del patrimoni geogràfic i de la diversitat dels paisatges culturals (agraris, industrials, etc.).</p> | <p>millora a partir d'exemples publicats en els mitjans de comunicació.</p> | <p>SIEE</p> |
|--|---|-------------|

| Bloc 5: La població, el sistema urbà i els desequilibris territorials. Curs 2n Batxillerat | | |
|---|--|--------------------------------------|
| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
| <p>La població espanyola. Fonts per a l'estudi de la població: els censos, els padrons. L'Institut Nacional d'Estadística. La desigual distribució territorial de la població. Evolució històrica de la població a Espanya. Moviments naturals de població. La importància de les migracions. Conformació de l'espai demogràfic actual. Creixement natural, moviments migratoris i desigualtats espacials. Estructura i problemàtica actual: procés d'envelliment, despoblació d'extenses àrees rurals i repercussions de les migracions. Perspectives de futur de la població espanyola i valenciana. L'espai urbà. Concepte de ciutat i la seua influència en l'ordenació del territori. Morfologia, funcions i estructura urbanes. Les planificacions urbanes. Característiques del procés d'urbanització. Les àrees d'influència.</p> | <p>BL5.1. Descriure la distribució de la població i de les principals aglomeracions urbanes a Espanya per mitjà de la interpretació de mapes temàtics, de dades estadístiques i d'imatges aèries, i relacionar-la amb diversos factors naturals i econòmics i les dinàmiques demogràfiques.</p> <p>BL5.2. Relacionar els factors que expliquen el model de creixement de la població amb l'estructura demogràfica d'Espanya i d'algunes comunitats autònomes, i explicar alguns problemes demogràfics que es deriven d'esta interrelació per mitjà de l'anàlisi de diferents gràfiques, dades estadístiques procedents de les fonts demogràfiques i mapes.</p> | <p>CSC CD</p> <p>CSC CAA</p> |

| | | |
|--|--|--|
| <p>Els usos del sòl urbà. La xarxa urbana espanyola i valenciana. Característiques del procés de creixement espacial de les ciutats i principals problemes urbans: deteriorament dels centres històrics i dels barris marginals, augment del trànsit, contaminació atmosfèrica i acústica, abastiment de les ciutats, augment dels residus urbans i la seua eliminació, etc.</p> <p>Els desequilibris i contrastos territorials. Les polítiques estatals de cohesió territorial per a superar els desequilibris regionals.</p> | <p>BL5.3. Analitzar la importància de les ciutats en l'organització del territori espanyol en diferents escales derivada de les funcions que desenrotllen i reconèixer les esmentades funcions per mitjà de l'examen d'imatges de paisatges urbans, cartografia digital i plans sobre usos del sòl.</p> <p>BL5.4. Analitzar alguns problemes relacionats amb el procés d'expansió urbana a partir d'informació publicada per els mitjans de comunicació i estimar el grau d'ideïtat de les polítiques urbanístiques aplicades per a resoldre estos problemes.</p> <p>BL5.5. Establir la naturalesa, les causes i les conseqüències dels desequilibris territorials a Espanya en diferents escales fent referència als processos demogràfic i socioeconòmics, i debatre sobre algunes mesures de cohesió territorial i els seus resultats basant-se en dades obtingudes d'informes institucionals adaptats al nivell de l'alumnat..</p> | <p>CSC</p> <p>CSC CAA SIEE</p> <p>CSC SIEE</p> |
|--|--|--|

| Bloc 6: Espanya a Europa i en el món. Curs 2n Batxillerat | | |
|--|---|------------|
| Continguts | Criteris d'avaluació | CC |
| <p>Espanya a Europa. El procés de construcció de la Unió Europea: estructura territorial i contrastos físics i socioeconòmics.</p> <p>La posició d'Espanya en la Unió Europea. Polítiques regionals i de cohesió territorial.</p> <p>Espanya en el món: Conseqüències dels processos de globalització. Desequilibris territorials a escala mundial. Posició relativa d'Espanya en les àrees socioeconòmiques i geopolítiques mundials.</p> | <p>BL6.1. Comprovar com afecta la pertinença d'Espanya a la Unió Europea i a altres espais geopolítics més amplis examinant aspectes relatius a l'intercanvi de productes, béns, servicis i informació, al desplaçament de les persones, i delimitar els problemes i desafiaments resultants dels conflictes d'interessos dels estats membres i com s'afronten des de la presa de decisions polítiques.</p> | <p>CSC</p> |

COMPETÈNCIES DEL CURRÍCULUM

CCLI: Competència comunicació lingüística.

CMCT: Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

CD: Competència digital.

CAA: Competència aprendre a aprendre.

CSC: Competències socials i cíviques.

SIEE: Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
CEC: Consciència i expressions culturals.